

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Назва дисципліни	Патологічна анатомія (за професійним спрямуванням)
Освітня програма	Фізична терапія
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	5,0 кредитів / 150 годин
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Мова викладання	українська
Викладач	Марциновський В.П., професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії, доцент, канд.біол.наук
CV викладача на сайті кафедри	https://kbft.rshu.edu.ua/
E-mail викладача:	vitaliy.marcinowski@rshu.edu.ua
Консультації	<i>Очні консультації:</i> розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» є вивчення структурних основ хвороб, їх етіології і патогенезу для осмислення фундаментальних основ медичної науки та поглибленого вивчення клініки захворювань з наступним використанням у практиці фізичного терапевта.

Програмні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов'язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи.

СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії.

Програмні результати навчання:

РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.

РН 10. Визначати симптоми та синдроми; описувати обмежування функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: морфологічні ознаки загально патологічних процесів, та макроскопічні та

мікроскопічні ознаки окремих нозологічних одиниць, які необхідні для фізичної терапії.

вміти: простежити патогенез різноманітних захворювань, правильно його інтерпретувати і враховувати під час проведення реабілітаційних заходів.

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Патологічна анатомія» потребує попереднього опанування комплексу навчальних дисциплін: Нормальна анатомія, Нормальна фізіологія, Основи медичних знань.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Предмет, завдання, методи та основні етапи розвитку патологічної анатомії. Розлади живлення, крово- та лімфообігу.

Тема 1. Предмет, завдання, методи та основні етапи розвитку патологічної анатомії.

Патологічна анатомія - це медична наука, що вивчає патологічні процеси та структурні (матеріальні) основи хвороби за допомогою морфологічних методів дослідження з наступним використанням одержаних знань в практичній роботі реабілітолога. Завдання патоанатомії: вивчення патології клітини; загальнопатологічних процесів; аналіз та висновки щодо морфогенезу і морфології хвороб, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків.

Тема 2. Розлади тканинного живлення. Морфологія внутрішньоклітинного та позаклітинного накопичення білків, жирів та вуглеводів. Гіалінові зміни. Порушення обміну заліза і метаболізму гемоглобіногенних пігментів. Некроз клітини: визначення, терміни і фази розвитку, морфологічна характеристика коагуляційного некрозу і лізису клітин, їх наслідки. Патологічна анатомія органної недостатності.

Змістовий модуль 2. Розлади кровообігу. Процеси регенерації.

Тема 3. Розлади кровообігу: повнокрів'я, малокрів'я, кровотеча, плазморагія. Повнокрів'я (гіперемія). Види, морфологія. Ішемія: визначення, морфологічна характеристика. Кровотеча, крововилив: види, клініко-морфологічна характеристика. Розлади крово- та лімфообігу: стаз, тромбоз, емболія. Стаз: морфологічна характеристика, наслідки. Шок: патологоанатомічні прояви. Тромбоз, значення і наслідки тромбозу. Емболія: види, морфологічна характеристика.

Тема 4. Регенерація, організація, склероз. Регенерація: визначення, види і біологічне значення, зв'язок із запаленням. Регенерація окремих видів тканин та органів. Регенерація сполучної тканини. Види загоювання ран. Дисрегенерація: морфологічна характеристика гіперрегенерації і гіпорегенерації ушкоджених тканин.

Змістовий модуль 3. Вчення про пухлини.

Тема 5. Пухлини: загальні відомості. Доброякісні і злоякісні пухлини. Фактори ризику пухлинного росту. Морфогенез пухлин. Номенклатура і принципи класифікації пухлин. Характеристика пухлинного процесу. Метастазування: види, закономірності, механізми. Доброякісні і злоякісні пухлини: різновиди, порівняльна характеристика.

Тема 6. Пухлини системи крові: лейкози, лімфоми. Лейкози - первинні пухлинні ураження кісткового мозку. Класифікація, загальна клініко- морфологічна характеристика. Анемії. Класифікація, загальна клініко- морфологічна характеристика.

Змістовий модуль 4. Спеціальна патоанатомія.

Тема 7. Хвороби серцево-судинної системи: ендокардит, міокардит, атеросклероз. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія: класифікація, клініко- морфологічна характеристика. Інфаркт міокарда. Есенціальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба) і вторинна (симптоматична) гіпертензія. Гіпертонічна хвороба: фактори ризику, морфологічні зміни в судинах, серці, нирках та інших органах.

Тема 8. Захворювання органів дихання. Гострий бронхіт. Гострі запальні захворювання легень. Загальна характеристика, сучасна класифікація пневмоній. Хронічні неспецифічні захворювання легень: хронічний обструктивний бронхіт, хронічна обструктивна емфізема, бронхоектази і бронхоектатична хвороба, бронхіальна астма, дифузні хронічні ураження. Визначення, класифікація, морфогенез, морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки.

Тема 9. Захворювання шлунково-кишкового тракту. Ентероколіт, жировий гепатоз, токсична дистрофія печінки, гострий та хронічний гепатит, цироз печінки, жовчно-кам'яна хвороба: типи каменів, гострий і хронічний холецистит: морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.

Тема 10. Захворювання сечовидільної системи. Гломерулярні хвороби нирок. Гломерулонефрит: класифікація, морфологічна характеристика, наслідки. Гострий та хронічний пієлонефрит: морфологічна характеристика, ускладнення. Хронічна ниркова недостатність: патологічна анатомія.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література

1. Боднар Я. Я. Патологічна анатомія : метод. посіб. / Я. Я. Боднар, О. Є. Кузів, А. М. Романюк . – Тернопіль : Укрмедкнига, 2003. – 262 с.
2. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.
3. Рябуха О. Патологічна анатомія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ольга Рябуха . – Львів : ЛДУФК, 2014. – 144 с.
4. Струков А. І. Патологічна анатомія : [підручник] / А. І. Струков, В. В. Серов. – Харків : Факт, 2004. – 863 с.
5. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія : підручник / В. Г. Шлопов. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 768 с.

Додаткова:

1. Посібник для практичних занять з патоморфології / за ред. А. Ф. Яковцової, В. В. Гаргіна, Н. І. Горголь, О. А. Омельченко. – Харків : ХДМУ, 2007. – 348 с.
2. Благодаров В. М. КРОК-1 : тестові питання з патологічної анатомії / Благодаров В. М., Богомолець К. О. – Київ : Фітосоціоцентр, 2002. – 164 с.
3. PRETEST. Загальна патологічна анатомія : навч. посіб. / за ред. В. М. Благодарова, Богомолець К. О. – Київ : НМУ, 2004. – 152 с.
4. Патологічна анатомія: загально-патологічні процеси / за ред. В. М. Благодарова, П. І. Червяка. – Київ : Генеза, 1997. – 512 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Наукова бібліотека РДГУ <http://library.rshu.edu.ua/>
2. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Патологічна анатомія. Атлас макропрепаратів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54103>

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється згідно з Положенням про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання лабораторних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за ІНДЗ тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4							ІНДЗ	Іспит	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	10		
2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	4	2			
Модульний контроль															
5	5		5		5										

Критерії оцінювання по видах діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності*	Оціночні бали*	Кількість балів
--------	----------------------------	----------------	-----------------

1	Підготовка і захист лабораторних робіт	2	26
2	Самостійна робота	2	14
3	Модульний контроль	5	20
Разом		60	

T1, T2 ... T 10 – теми змістових модулів

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіка освітнього процесу. Перескладання модулів заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами і деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни «Патологічна анатомія (за професійним спрямуванням)» (протокол від “24” червня 2025 року № 7).